

2024 වසර උදාව සමග බදු අය කරන අලුත් විධිවිධාන බලගැන්වෙමින් තිබුණි. අවුරුදු සුබපැතුම් හුවමාරු කරගත් ජනිතයා, හිතවත්කම් පළ කරන අතර තමන්ගේ විශ්වමත් ආණ්ඩුවේ ආදායම තරකරමින් සිටි බව දැන සිටියේ නැත. ආර්ථික අර්බුදයක පසුවෙත ශ්‍රී ලංකාව ආදායම් මාර්ගයක් වශයෙන් දුරකතන හා සන්නිවේදන අංශයට තවත් වටයකින් බදු වැඩිකර තිබේ. එක්සත් ජාතීන්ගේ ප්‍රඥප්තියට අනුව භාෂණයේ නිදහස වැදගත් අංශයකි. මුහුණට මුණගැසී හෝ කුඩා කණ්ඩායම් සන්නිවේදනය අද ප්‍රාථමික ගණයට පත්ව ඇත. නවීන යුගයේ සමාජ මාධ්‍ය පරිහරණය හා දත්ත භාවිතාවෙන් කරන ප්‍රජා සන්නිවේදනය ප්‍රවලිත අංශයකි. සන්නිවේදන අංශයට කරන බදු සංශෝධන මහජනතාවගේ සන්නිවේදන අයිතිය සීමා කිරීමක් වශයෙන් සඳහන් කළ යුතුව තිබේ.

ජන සන්නිවේදන සහ තොරතුරු තාක්ෂණ අංශයෙහි වේගවත් ප්‍රසාරණයක් සිදුවෙමින් පවතී. විසි එක්වැනි සියවසේ අයිතිය තාක්ෂණික දැනුම සමග තහවුරු වන බව අවධාරණය වී ඇත. ශ්‍රී ලංකාවේ අනාගතය නිර්මාණය වෙන පසුබිම ඉදිරියේ සන්නිවේදන හා තොරතුරු තාක්ෂණ අංශයට කරන බාධා ප්‍රජාව මහත් අවාසිසහගත තැනකට පත් කරන සාධකයක් විය හැකිය.

හරි අඩක් ආණ්ඩුවට ගෙවන දුරකතන කතාබහ

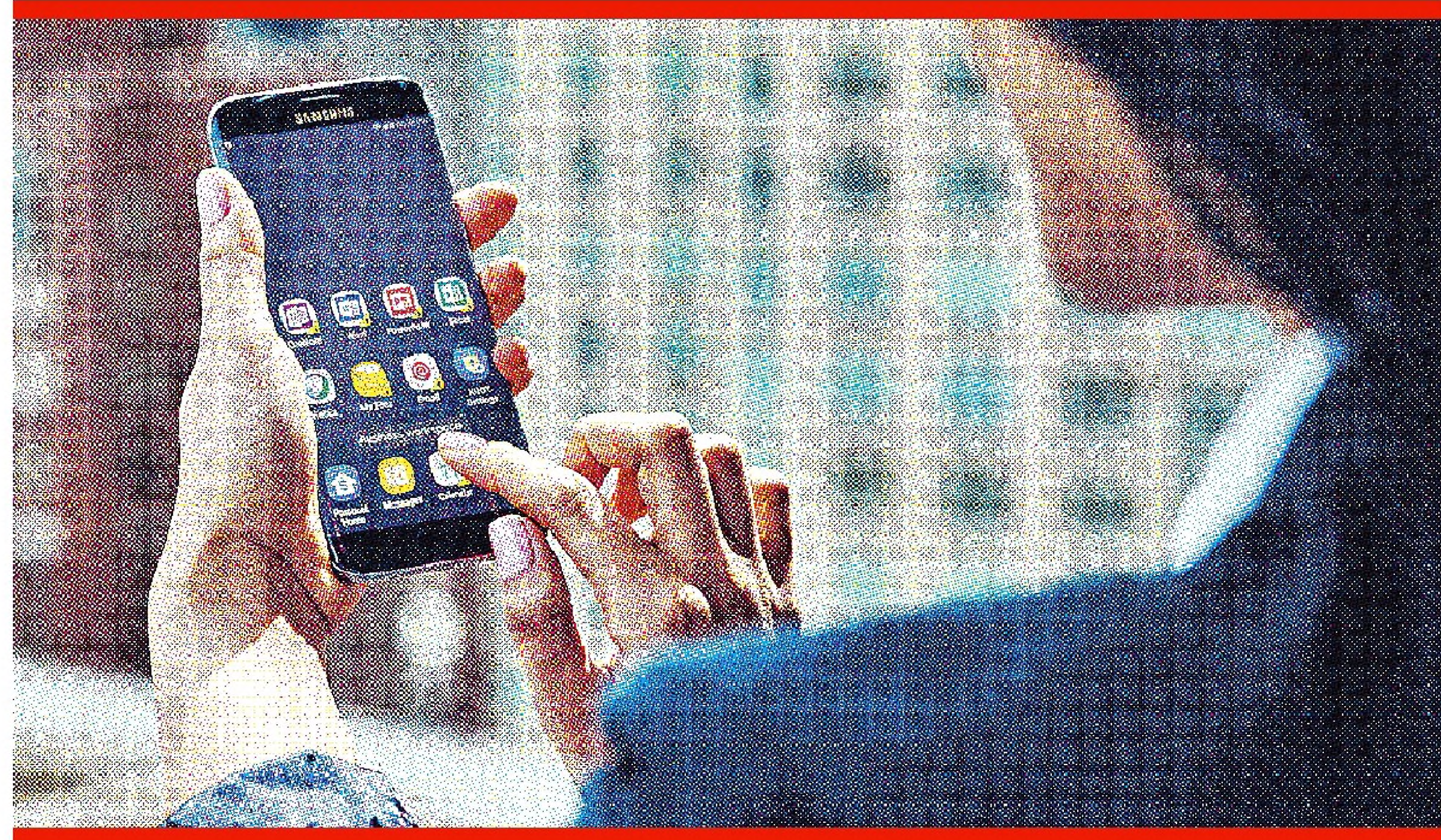
අලුත්ම වාර්තා අනුව, ඇමතුම් සඳහා අය කරන ගාස්තුවලින් සියයට 42.02 ක් රජයේ බදු වශයෙන් ගෙවන බව දුරකතන සමාගම් නිවේදනය කර ඇත. දත්ත භාවිතා කිරීමේ දී රජයේ බදු සියයට 23.05 කි. රුපියල් සියයක් ගෙවන ජංගම දුරකතන පාරිභෝගිකයෙකුගේ දේශීය ඇමතුම්වල සැබෑ වටිනාකම රුපියල් පනස් අටකට ආසන්න බව දන්නේ නැත. ස්මාට් දුරකතන හෝ පරිගණක මගින් දත්ත භාවිත කරන පාරිභෝගිකයන්ට අන්තර් ජාලයේ සැරිසරන අයිතිය රුපියල් සියයකින් රුපියල් හත්තැ හතකට පමණ සීමා කෙරේ. සන්නිවේදන උපාංග, එනම් දුරකතන ඇතුළු දේ සඳහා සහ ඒවා විදුලියෙන් ආරෝපණය කිරීමේ දී වැය වන මුදල හා බදු අනුපාත ගණන් බැලීමෙන් පසු තොරතුරු හුවමාරුවට පවතින අවහිරතා හඳුනාගත හැකිවේ.

ශ්‍රී ලංකාවේ දුරකතන පරිහරණයෙහි ශීඝ්‍ර වර්ධනයක් සිදුවී තිබේ. ජනගහනයෙන් සිය දෙනෙකු දුරකතන 122 ක් භාවිතා කරන බව දැක්වේ. ස්ථාවර හා ජංගම සම්බන්ධතා පමණක් නොව ඇතැම් පාරිභෝගිකයන් ජාල කිහිපයකින් වෙන් වෙන්ව පහසුකම ලබා ගෙන ඇත. මෙම සාධකය ගැන සලකන කල ලෝකයේ දියුණු රටවලට හා සමාන තත්ත්වයකි. ඉන්දියාවේ මෙම ප්‍රතිශතය සියයට 81 ක් බව දැක්වේ. චීනයේ 125ක්, බ්‍රිතාන්‍යයේ 121 ක් හා ඇමෙරිකාවේ 110 ක් වශයෙන් බව 2022 වසරේ ලෝක බැංකු වාර්තාවක් අනාවරණය කරයි. සන්නිවේදන පහසුකම් පරිහරණය ආණ්ඩුවලට කෙළින්ම ආදායම් උපයන මාර්ගයක් වී ඇති බව හෙළිකරන තවත් මෙවැනි අනාවරණයකට අනුව, දියුණුවෙමින් පවතින රටවල ජාතික ආදායම තරකරන ප්‍රධාන අංශයක් බව ද ප්‍රකාශ කරයි.

තොරතුරු දුප්පත්භාවයට තල්ලුවෙන හරුණු පෙළ

තොරතුරු සන්නිවේදන අංශයෙහි බදු වැඩි කරන ආණ්ඩුව, එහි ප්‍රතිපලයක් වශයෙන් විශේෂයෙන් මෙරට තරුණ පෙළ තොරතුරු දුප්පත්භාවයට පත්වෙන බව අවබෝධ කරගත යුතුවේ. දැනුම සහිත නිර්මාණශීලී සමාජයක් නිර්මාණය කරන අරමුණ ඇතිව රට තුළ වෙනස්කම් කරන ආණ්ඩුව, එහි පවතින ගනානුගතික තත්ත්ව පවදුරටත් ආණ්ඩුකාර කිරීමට නැඹුරුවීම සුදුසු තත්ත්වයක් නොවේ. අධ්‍යාපනය ලැබීමේ ක්‍රමවේද තාක්ෂණයට ඇතුළුවෙමින් පවතී. කොවිඩ් වසංගත තත්ත්වය සමග ශ්‍රී ලංකාවේ ඉගෙනගැනීමේ ක්‍රමවේද පරිවර්තනයකට ලක් වූ අතර පාසල් යා නොහැකි පසුබිම තුළ අන්තර් ජාල අධ්‍යාපනය වර්ධනය විය. කොවිඩ් අත්දැකීම් ගැන අවධානය යොමු කරන පර්යේෂකයන් එම අවාසනාවන්ත කාලය තුළ අප්‍රිකානු

මහජන අයිතිය උදරාගන්නා සන්නිවේදන බදු

හා ආසියානු රටවල අධ්‍යාපන ක්‍රමවේද සාර්ථකව පැවැති බව දක්වයි. අන්තර් ජාල ඉගෙන ගැනීමේ අවස්ථා පුළුල්වීම එයට හේතුවකි.

'ලොක් ඩවුන්' කාලයෙන් පසු, නිදහස් අධ්‍යාපනයට කරන සම්ප්‍රදායික වියදම සහිත ආකෘතියට නැවත ඇතුළුවන ශ්‍රී ලංකාව අන්තර් ජාල පරිහරණයට තවත් අවහිර වන පරිදි බදු සංශෝධනය පරිහානියකට තරුණ පෙළ තල්ලු කරමින් සිටී. ලෝක ජනගහනයෙන් සියයට හත්තැවක් පමණ අන්තර්ජාල පරිහරණයෙහි පහසුව අත්විඳිමින් සිටී. අලුත් අර්ථකථන අනුව අන්තර් ජාල භාවිතය හා තොරතුරු තාක්ෂණ සන්නිවේදනයෙහි සුහුරුභාවය, දුප්පත්භාවය මැන බලන දර්ශකයකි. පසුගිය දශකය තුළ අප්‍රිකානු හා ආසියානු රටවල අන්තර් ජාල භාවිතයෙහි වර්ධනය සියයට විස්ස ඉක්මවා ඇත. දකුණු ආසියානු කලාපයේ රටවල් අතර ඉන්දියාවට පවා ඉහළින් ශ්‍රී ලංකාව පසු වූ බව 2020 වසරේ තොරතුරු අනාවරණය කරයි.

ඉන්දියාවේ සිදුවෙන තොරතුරු තාක්ෂණ අංශයේ වර්ධනය හා අය කරන බදු ප්‍රතිශතවලට එකඟ නොවූ සන්නිවේදන සමාගම් අධිකරණයට ගිය අතර එහි දී බලපත්‍ර ගාස්තුව අය කරන ක්‍රමවේදය ආදායම අනුව නොව ආයෝජනය අනුව කළ යුතු බව ඉන්දිය ඉන්දියානු ඉන්දියානු වසරේ මන්තෝබර් මාසයේ ලබාදුන් තීන්දුවකින් නියෝග කළේය. එය ඉන්දියා ටෙලිකොම්යුනිකේෂන් දෙපාර්තමේන්තුව අනුගමනය කළ ක්‍රමයට විරුද්ධව ලබාදුන් වැදගත් තීන්දුවක් සේ සැලකේ.

මහජන අයිතීන් කපපාදු කරන ආයෝජන සමාගම්

දුරකතන හා සන්නිවේදන සමාගම්වලට නැවත නැවතත් පනවන අධික බදු ප්‍රතිශත පාරිභෝගිකයන්ට උනුලන්තට සිදුවීම සෘජු විපාකයකි. සංකීර්ණ අතුරු විපාක ගණනාවකි. ශ්‍රී ලංකාවේ ආයෝජනය කර ඇති සන්නිවේදන සමාගම් ප්‍රමාණය පහකි. එයින් එකක් රජයට අයත්ය. ශ්‍රී ලංකා ටෙලිකොම් සමාගම පවා එහි කොටස්වලින් සියයට 42ක් විදේශ ආයෝජකයන්ට අයත් බව සඳහන් කළ යුතුය. මෙම සමාගම්වලට සිය ධනය යෙදවිය හැකි එකම ස්ථානය ශ්‍රී ලංකාව නොවේ. ආර්ථික වාසිදායක, ලාභ පහසුවෙන් ඉපැයිය හැකි ආයෝජන පරිසරයක් සහිත වෙනත් රටකට ඉවත්වීම අපහසු කාර්යයක් නොවේ.

තම පිරිවැටුම අඩුවෙන පසු, ටෙලිකොම් අංශයේ අධික බදු ගෙවිය යුතු සමාගම් විකල්ප පියවර ගනිමින් සිටී. දුරකතන සමාගම් නොමිලේ සපයන ලද, උදහරණ වශයෙන් සමාගමට කතා කිරීමේ දී ගාස්තු රහිත සේවා අත්හිටුවා තිබේ. පාරිභෝගිකයාගේ ඇමතුම ද සමාගමට ආදායම් මාර්ගයකි. දත්ත සපයන වේගය අඩු කිරීම තවත් එක

ක්‍රමයකි. ජාත්‍යන්තරව කුලියට ගෙන ඇති වන්දිකාවලට ගෙවන ගාස්තු අඩු කරන අතර එය මෙරට දත්ත වේගය සීමා කරයි. හතරවැනි පරම්පරාවේ සන්නිවේදනයේ ප්‍රතිලාභ අවම වේ. කෘතීම බුද්ධිය හසුරුවන්නට ඉඩ දෙන පස්වැනි පරම්පරාවේ සන්නිවේදන ආකෘතීන්ට කරන ආයෝජන සීමා කරනු ඇත. එය මෙරට තොරතුරු සන්නිවේදන තාක්ෂණය හුදෙක් කතාබහට, යූ ටීයූබී, ෆේස්බුක් හෝ වටිස් ඇප් වැනි සමාජ මාධ්‍යවලට සීමාවේ. එය ඇබ්බැහිකාරක සමාජයකට නැඹුරු කරන අවාසියක කාර්යයක් බව පෙන්වා දිය යුතුය.

සන්නිවේදන ආකෘතියෙහි වාසි සංවර්ධනයට

මැදි ආදායම් රටක සිට පහළ ආදායම් තත්ත්වයට පහත වැටී ඇති ශ්‍රී ලංකාව ආර්ථික අර්බුදයෙන් ගැලවීමේ දී අලුත් ආකෘති ගැන සාකච්ඡා කළ යුතුවේ. අරක්කු බෝතලයෙන්, දුම්වැටියෙන් බදු අය කරන ආකාරයට සන්නිවේදන තාක්ෂණයෙන් බදු අය කිරීම සුදුසු නැත. මත් පැන් හා දුම්කොළ සම්බන්ධ බදු හේතුවෙන් මිල වැඩිවන විට නීති විරෝධී අංශවලට නැඹුරුවන අතර අද පවතින විෂ මත්ද්‍රව්‍ය වෙළෙඳුම හා මත් ද්‍රව්‍ය වැටලීම් මෙහි ප්‍රතිඵලයකි. තොරතුරු තාක්ෂණ හා සන්නිවේදන අංශවලට බදු පනවන පසු සමාජය භාවිතය අඩු කරන අතර එය නැවතත් පැරණි පරිපාලන ක්‍රමවේදවලට යොමු කිරීමට හේතු වනු ඇත.

ඉදිරි සියවසේ අවස්ථා දිනාගැනීම සඳහා ආණ්ඩුවේ කටයුතු ඩිජිටල් කරන්නට යෝජනා ගෙන එන අතර රජයේ සේවා පහසුවෙන් අන්තර් ජාලයෙන් ලබාගත හැකි ආකාරයට කටයුතු කරන්නට සුදනම් කරන අවස්ථාවක පාලනය කළ නොහැකි තරමට අධික බදු පැනවීම කිසිසේත් සුදුසු තත්ත්වයක් නොවේ. ශ්‍රී ලංකාවේ තොරතුරු සන්නිවේදන අංශයේ විශේෂඥයන් සහ ආණ්ඩුවේ ප්‍රතිපත්ති සම්පාදකයන් දැනට අනුගමනය කරන දර්ශනයෙහි විපාක වගකිවයුතු අංශවලට පෙන්වාදිය යුතුය. සන්නිවේදනයෙහි සංකීර්ණතා ඇති කරන හා පිරිවැය ඉහළ නංවන තීන්දු අවසානයේ දී ආර්ථික වර්ධනයට හා ශ්‍රී ලංකාව ගමන් කළ යුතු තාක්ෂණයෙන් අවස්ථා ලබාගත හැකි ඊළඟ පියවර අවහිර කරන බව පෙන්වා දිය යුතුව තිබේ. විනය සම්පූර්ණයෙන්ම රොබෝ තාක්ෂණයෙන් කන්ට්‍රෝලර් මෙහෙයැවෙන වරායක් ඉදිකර ඇත. ඉන්දියාව ස්මාට් ඉවන් තොටුපොළ නිර්මාණය කරමින් පසුවේ. තාක්ෂණය හේතුවෙන් කෘෂිකර්මය, කර්මාන්ත හා සේවා අංශවල සිදුවෙන විශාල වෙනස්කම් අපට ඉගෙන ගත හැකි වැදගත් පාඩම් අතර තිබේ.

■ **සාරා කන්දෙගොඩ**